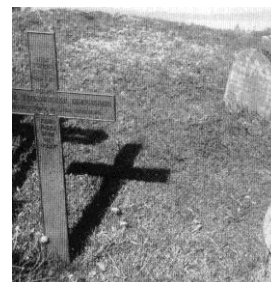

1530 Skjelstad kirke

Rundt om i landet forefinnes det sagn og fortellinger om tidligere offerplasser, senere kirker. Omtrent hver krik og krok har hatt et sted, og det er helt naturlig at slike tradisjonsfortellinger har fått utvikle seg. Åndene var mange, troen var sterk – og enhver hadde behov for å gå et sted og jevnlig ta et oppgjør med sin egen samvittighet og sin gud. Og fra tidlig bosetning, vet vi at de små lokalsamfunnene kollektivt først prioriterte sitt offersted eller gudehus. Trøndelag hadde sine markante offerplasser, og det var også her i Trøndelag at motstanden sterkest stod seg mot kristendommen. Men når den først fikk fotfeste, så er det også her vi finner noen av de mest praktfulle kirkene i landet. Og til disse kom det raskt opp en eller annen annekskirke. Det i seg selv ga verdighet og løftet hovedkirken. En slik annekskirke var trolig Skjelstad kirke.

Skjelstadmark ungdomslag reiste en bauta i 1937 på den tomte Skjelstad kirke stod. Når kirka ble bygd er det ingen som vet, men mye tyder på at det skjedde på 1400-tallet. I 1530 er kirka nevnt i jordboka til Olav Engelsbrektsen. Trolig var kirka en såkalt sognekirke i Hegra. Den hadde gravplass - da det er funnet flere likkister i jorda. Enkelte av kistene var laget av brede bord, mens andre var uthullede stokker (traug). Kirka har trolig vært i bruk i underkant av 150 år, og det er trolig at ca. 200 ble gravlagt der.

Tradisjonsfortellingen forteller om uenighet om hvor kirka skulle stå. Da de ikke ble enige om tomte, brukte de et gammelt knep. De satte en unghest foran sleden, med en tømmerstokk på. Hesten fikk så gå dit den ville. Han stoppet på Skjelstad, og der ble kirka bygd.

Når kirka ble nedlagt er også uvisst. Noen har hevdet at res.kapellan David Petræus var den siste som holdt messe i kirka. Han var kapellan i Stjørdal prestegjeld fra 1588 til 1600. I henhold til en protokoll av 1589 ble kirka nedlagt fordi den ble ansett for å være ”kun en Ølkirke”, underforstått: den ble av bøndene brukt like meget som et forsamlingslokale hvor gjestebud og drikkelag ble avholdt.

Det heter seg at den gangen Skjelstad kirke var sognekirke, var Kristlok prestegård i Hegra herred. En prest som bodde på Kristlok hadde fått barn med tjenestejenta si. Barnet ble født i ”dølgsmål”, tatt av dage og hivd i et tjern øst av Bremset. Dette tjernet fikk siden navnet ”Bankynna”. Barneliket ble senere funnet og det hele ble oppdaget. Sør av Skjelstad stod det for mange, mange år siden en del trær, en liten skog, - som de kalte ”presteskogen”. Navnet fikk skogen fordi at ovennevnte prest ”omkom sig selv ved strikken” (tok livet av seg selv ved hending) i denne skogen – for å gå fri for den strenge straffen lova satte for ”dølgsmål”.

En annen kirke eller kapell er også nevnt under Hegra, nemlig i nærheten av Ådal. I mellomalderen var det et Ådalen sokn – og en tror derfor at en kirke ble bygd flere år før 1500. I en jordbok av Olav Engelbrektsen nevnes ei kirke som betalte cathedraticum (offerpenger) til Nidarosdomen. Trolig ble kirka brukt i 1548 da det kom inn offerpenger fra Ådal kapell. Muligens lå kirka øst for Ådalsgårdene, og tradisjonsfortellingen tilsier at det kun ble gravlagt 2 personer der. Men under grøfting på det stedet en tror kirka stod, ble det ikke funnet rester etter noen. Enkelte har hevdet at deler av kirka ble senere tatt i bruk i Hegra kirke, samt at ei dør fra kirka ble benyttet på ei melkebu på Ådal gård tidlig på 1800-tallet. Realitetene rundt Ådalen kirke er i bunn og grunn temmelig usikre, og i den ”Trondhjemske reformats” i 1589 er kirka overhode ikke nevnt.